

Motion till riksdagen

1988/89:U404

av Lars Werner m. fl. (vpk)

Utländska flottbesök

En överväldigande majoritet av det svenska folket är för en nordisk kärnvapenfri zon och för en total avveckling av världens kärnvapen. Flera svenska kommuner, bl.a. Göteborg, har självständigt fattat beslut om att säga nej till de främmande flottbesök som vägrar avge garantier om kärnvapenfrihet.

Vpk anser att det nu är dags att också regeringen tar sitt ansvar i den här frågan och klart uttalar att Sverige, utifrån sin kärnvapenfria status, inte kommer att ta emot några utländska flottbesök med mindre än att de ger klara garantier för att fartygen inte medför kärnvapen.

Varför vill kärnvapenmakterna göra flottbesök?

Besöken måste ses mot bakgrund av stormakternas marina upprustning och det förändrade strategiska läge som Norden och Sverige nu befinner sig i. Detta innebär på intet sätt att risken för ett militärt angrepp mot Sverige har ökat, som man kanske kan förledas att tro när man tvingas ta del av den militära propagandan för ökade anslag till försvaret. Ett förändrat strategiskt läge betyder emellertid att relationerna i området har förändrats och att stormakterna inbegriper de nordiska länderna djupare i sina planer, övningar, krigsscenario, o.s.v. Förändringarna påverkar också stormakternas sätt att agera i fredstid. Man testar de politiska ledarnas lojalitet i respektive land, man bevakar noggrant den andra sidans makt i området, man använder området för att göra militära markeringar och sända ut olika politiska signaler till varandra. De flesta örlogsbesök som Sverige haft sedan 1980 har gjorts i samband med fartygens övningar i näraliggande områden. Få fartyg har rest hit, direkt från sina hemmahamnar, enbart för att göra vänskapsbesök.

Fredsforskare brukar tala om fyra generella syften för kärnvapenmakters flottbesök i Sverige:

1. Att visa motsidan sitt intresse för området och markera framskjutna positioner i militärt och maktpolitiskt hänseende.
2. Att skapa good-will och göra reklam i Sverige för den nya tekniken. Därav visningar för massmedia och allmänhet, utdelning av reklamblad m.m.
3. Att samtala med svenska officerare och politiker i syfte att skapa förståelse för och accepterande av ambitionen att dominera globalt.
4. Den rent praktiska betydelsen. Vid långa övningar krävs möjligheter att gå iland. Besättningen behöver vila, man behöver bunkra mat och bränsle. Skulle man inte kunna gå in i främmande hamnar skulle förmodligen fördyrningen försvåra de fredstida övningarna.

Örlogsbesöken är till för att upprätta och upprätthålla ömsesidigt förtroende mellan olika stater. Det är ett argument som ofta används i den officiella debatten. Det är därför nödvändigt att här klargöra att vår motion inte gäller vilka örlogsbesök som helst utan just besök av kärnvapenbestyckade båtar. Förtroende måste bygga på öppenhet, på alla plan och i alla sammanhang, inte minst i umgänget mellan stater. Man kan knappast påstå att örlogsbesök som är omgivna av den sekretess det här är frågan om, leder till något ömsesidigt förtroende.

Kärnvapenmakternas politik, att varken bekräfta eller förneka förekomsten av kärnvapen ombord på sina fartyg, är inte förtroendeskapande. Detta har också påpekats av statsministern vid hans anförande vid FN:s specialsession om nedrustning, så sent som i juni 1988. Han betonade då att Sverige därför vill arbeta för en ny praxis på detta område.

Det vore ju minst sagt klädsamt om den uttalade viljeyttringen också tog sig praktiska och konkreta uttryck i det egna landet, här i Sverige.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen tillkänna vad i motionen anförts om garantier för att fartyg vid främmande flottbesök ej är utrustade med kärnvapen.

Stockholm den 20 januari 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Gudrun Schyman (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)

Mot. 1988/89
U404